

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของ*
ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

พิชญ์ชานันท์ แก้วแสนสาย*

บทนำ

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวนั้นมีจำนวนเพิ่มสูงมากขึ้นและเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อความสงบสุขของทุกคนในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบที่เกิดต่อเด็กและเยาวชนที่จะซึมซับเอาพฤติกรรมต่าง ๆ เข้าไปทำให้มีภาวะจิตใจและการกระทำที่รุนแรงมากขึ้นอันอาจส่งผลกระทบต่อสังคมหรือการเกิดอาชญากรรมร้ายแรงได้ในอนาคตปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาสำคัญที่มีมา ตั้งแต่สมัยอดีตและโดยส่วนมากผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมักจะเป็นเด็กและสตรีที่มักพบว่าเป็นเหยื่อของความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกาย การกักขังหน่วงเหนี่ยว ซึ่งถือได้ว่าเป็นการละเมิดแก่บุคคลที่อ่อนแอกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ถูกระทำในครอบครัวก็มักไม่ประสงค์ที่จะดำเนินคดีกับคนในครอบครัวหรือผู้กระทำความผิดด้วยเหตุที่เป็นเพราะความใกล้ชิดและความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกระทำในด้านการพึ่งพาอาศัยร่วมกันจึงทำให้คดีการทำร้ายร่างกายหรือปัญหาการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องที่สามารถประนีประนอมกันได้และยุติลงจากการยอมความกันนั่นเอง อย่างไรก็ตามปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในปัจจุบันก็ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ฝ่ายหญิงและเด็กมักตกเป็นเหยื่อการถูกทำร้ายจากฝ่ายชายไม่ว่าจะเป็นบุคคลภายในครอบครัวเดียวกัน หรือบุคคลภายนอกก็ตาม ในกรณีที่บุคคลภายนอกทำร้ายร่างกายมีการดำเนินคดีตามกฎหมายจนถึงที่สุดแต่ในกรณีที่ผู้ใช้ความรุนแรงเป็นบุคคลภายในครอบครัวเดียวกัน หรือเป็นบุคคลใกล้ชิดกัน ซึ่งเป็นปัญหาที่จะต้องเร่งให้มีการนำมาตรการมาใช้บังคับให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัวให้น้อยที่สุด นอกจากนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550¹ ได้กำหนดมาตรการสำหรับการดำเนินคดีอาญา โดยมีรูปแบบ วิธีการ รวมถึงขั้นตอนการดำเนินการที่มุ่งเน้นการเยียวยาและแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการใช้บทลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิด ซึ่งประกอบด้วย มาตรการ

* บทความนี้เรียบเรียงจากสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ปีการศึกษา 2560

** นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

คุ้มครองเบื้องต้น มาตรการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวในระหว่างที่กำลังดำเนินคดี และ มาตรการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อเป็นการป้องกันให้ผู้ถูกระทำอันเนื่องมาจากความรุนแรงในครอบครัวไม่เป็นผู้ถูกระทำซ้ำและเป็นการให้ผู้ที่กระทำความผิดในการกระทำความรุนแรงในครอบครัวสามารถกลับตัวกลับใจและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำได้ รวมทั้งยังมีการสนับสนุนปรับปรุงให้มีการรักษาสถานภาพและรักษาความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวให้เกิดขึ้นนอกจากนี้ยังมีการ

กำหนดให้ประชาชนโดยทั่วไปที่ได้พบเห็น หรือทราบถึงแหล่งข้อมูลในการกระทำความผิดโดยการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีส่วนร่วมในการแจ้งให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อให้ดำเนินการช่วยเหลือและแก้ไขเยียวยาฟื้นฟูให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเป็นการทำให้คนในสังคมมีส่วนช่วยเหลือสอดส่องดูแลซึ่งกันและกันภายในสังคมที่ตนเองดำรงอยู่ให้เกิดความสงบเรียบร้อยมากขึ้นอีกทั้งสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ก็ยังมีส่วนช่วย และมีบทบาทในการขับเคลื่อนกลไกตามมาตรการให้สามารถเกิดขึ้นได้จริงในทางปฏิบัติ ดังนั้น จากการที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มีผลบังคับใช้แต่การคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวก็ยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดมีปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาดังนี้

1. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

ในปัจจุบันประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติคุ้มครองต่อสิทธิสตรีและเด็กไว้ดังปรากฏในมาตรา 27 บัญญัติรับรองว่าบุคคลย่อมมีความเสมอภาคกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงไว้เท่าเทียมกันและมาตรา 28 บัญญัติบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เมื่อรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในประเทศไทย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติรองรับให้ความคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของปัจเจกชนแต่ละบุคคลที่มีร่างกายและชีวิตของตนซึ่งบุคคลอื่นจะกระทำให้ความรุนแรงทำร้ายอันเป็นการละเมิดสิทธิไม่ได้ อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้มีการกำหนดความผิดอันยอมความได้ เพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความกันได้ หรือมีการไกล่เกลี่ยกันในเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นระหว่างบุคคลในครอบครัว แต่สำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เมื่อพิจารณาจุดประสงค์หรือในความหมายของประมวลกฎหมายอาญาแล้ว จะพบว่ากฎหมายได้มีการบัญญัติให้มุ่งใช้บังคับแก่การกระทำระหว่างบุคคลทั่วไป ซึ่งมีความแตกต่างจากความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว

ผู้กระทำและผู้ถูกกระทำการ อันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งบุคคลที่อยู่ในความหมายแห่งคำนิยามคำว่า “บุคคลในครอบครัว” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัตินี้ นั้น ได้มีการบัญญัติว่าให้ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ซึ่งตามมาตรา 4 มีองค์ประกอบ คือ เป็นการกระทำระหว่างบุคคลในครอบครัวเดียวกัน อันได้แก่ คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัวรวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน โดยการกระทำต้องมีลักษณะเป็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวซึ่งมีความหมายถึง การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัวตลอดจนการบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดโดยผิดศีลธรรมทำให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบแต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท และมาตรา 4 วรรคสอง กำหนดให้ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น หากการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 มุ่งหมายใช้ลงโทษผู้ที่ทำร้ายผู้อื่น ซึ่งมีผลในการคุ้มครองผู้เสียหายและลงโทษผู้ใช้กำลังทำร้ายโดยไม่จำกัดเพศสถานภาพทางกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการกระทำของสามีภริยา บิดา มารดา หรือคนในครอบครัวก็จะต้องถูกลงโทษด้วยอำนาจแห่งกฎหมายนี้ นอกจากนี้ จากการศึกษาหลักกฎหมายนี้ได้แก่ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ซึ่งได้วางหลักไว้ว่า ทฤษฎีการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามสำนัญสำนึกของมนุษย์ที่ว่าเมื่อคนกระทำความผิดก็สมควรที่จะได้รับโทษ โดยมีทฤษฎีว่าด้วยการลงโทษ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 2 ทฤษฎีสำคัญ คือ ทฤษฎีเด็ดขาด (Absolute Theory) ซึ่งมีความเห็นว่าการลงโทษบุคคลก็เพื่อเป็นการทดแทนความผิดที่บุคคลนั้นได้ก่อให้เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นการรักษาความยุติธรรมของสังคมที่สำคัญก็จะต้องมีโทษกระทำไปเพื่อเป็นการแก้แค้น เพราะการแก้แค้นเป็นการตอบสนองตามสัญชาตญาณที่รู้สึกโกรธซึ่งตั้งอยู่บนความรู้สึทางอารมณ์ของบุคคล และทฤษฎีสัมพันธ์ (Relative Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ขึ้นอยู่กับเหตุผล และเหตุการณ์ ความประสงค์ของการลงโทษควรจะลงโทษอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์ การลงโทษให้มีผลเป็นการป้องกันบุคคลทั่วไปไปไม่ได้กระทำผิดอย่างเดียวกันซ้ำอีก และเป็นการป้องกันบุคคลทั่วไปให้เกิดความเกรงกลัวต่อการลงโทษและไม่กล้าที่จะกระทำผิดเช่นกัน ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญา คือ เพื่อตอบแทนแก้แค้นผู้กระทำผิด การยับยั้งหรือปราบปรามการกระทำผิด เพื่อป้องกันสังคมปลอดภัยจากอาชญากรรม และเพื่อแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำผิด การลงโทษทางอาญานั้นมุ่งเน้นที่ความต้องการไม่ให้มีการกระทำความผิดอยู่ในสังคมอีก หรือหากมีให้มีให้น้อยที่สุด ทั้งนี้โดยการป้องกันและปราบปรามพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา หรือการกระทำผิด และเปิดโอกาสให้สังคมแก้ไขบุคคลที่กระทำดังกล่าวให้กลับตนเป็นคนดี

จะเห็นได้ว่าหากประเทศไทยมีการบัญญัติเรื่องการกระทำความรุนแรงในครอบครัวโดยควรมีการกำหนดมาตรการตลอดจนมีข้อกำหนดให้ผู้ถูกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการพัฒนากลยุทธ์ในการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มให้กลับมากระทำความรุนแรงซ้ำอีก โดยการจัดกิจกรรมโครงการเพิ่มเสริมสร้างความเข้มแข็งในสถาบันครอบครัวโดยการให้มีกิจกรรมภายในครอบครัวร่วมกัน ตลอดจนการติดตามผลรายงานผลสำหรับผู้ที่เข้าร่วมโครงการอันเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในครอบครัว และยังมีบริการด้านสาธารณสุขการตรวจสุขภาพทางร่างกายและสภาพทางจิต พร้อมทั้งมีหน่วยงานในการแจ้งรับเรื่องราวร้องทุกข์หากมีการดำเนินการกระทำความรุนแรงขึ้นในครอบครัวก็สามารถที่จะร้องเรียนผ่านช่องทางที่รัฐได้กำหนดช่องทางไว้ได้ ซึ่งจะส่งผลดีทำให้ประเทศไทยมีมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำจากผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2 ปัญหาการกำหนดหน้าที่ผู้พบเห็นต้องแจ้งการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแต่ไม่มีบทลงโทษ

โดยทั่วไปการจับกุมผู้กระทำความผิดนั้นเป็นอำนาจและหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ กล่าว คือ เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ซึ่งมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม ดังนั้น นอกจากตำรวจแล้วพนักงานฝ่ายปกครอง จึงมีอำนาจหน้าที่จับกุมคนทำความผิดได้ทุกประเภท แม้ว่าความผิดนั้น ๆ จะมีเจ้าพนักงานโดยเฉพาะอยู่แล้ว เช่น ความผิดตามกฎหมายศุลกากร กฎหมายสรรพสามิต ทางตำรวจนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ก็มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมได้เช่นกัน แต่สำหรับคนธรรมดา กฎหมายระบุไว้ว่าราษฎรจะจับผู้อื่นไม่ได้ เพราะไม่ได้เป็นเจ้าพนักงานจึงไม่มีอำนาจและหน้าที่ในการจับกุมผู้ใด แต่กฎหมายยกเว้นไว้ให้คนธรรมดาที่มีอำนาจที่จะจับกุมผู้กระทำความผิดได้เฉพาะในบางกรณีเท่านั้น คือ 1. เมื่อเจ้าพนักงานร้องขอให้ช่วยจับ 2. เมื่อพบการกระทำความผิดซึ่งหน้าเฉพาะความผิดประเภทที่กฎหมายระบุไว้ 3. เมื่อคนธรรมดาผู้เป็นนายประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้หลบหนีประกัน หรือจะหลบหนีประกัน โดยเฉพาะเมื่อไม่สามารถจะขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานให้จับกุมได้ทันที่แห่งที่แห่งนั้น การจับกุมโดยประชาชนคนธรรมดาตามที่กล่าวมาทั้ง 3 กรณีนี้เป็นเพียงอำนาจตามกฎหมายที่จะจับกุมได้เท่านั้น แต่ไม่ใช่เป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติและถ้าเป็นกรณีอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมานี้คนธรรมดาที่ไม่มีอำนาจจับกุม อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้เป็นหน้าที่ว่าผู้ถูกระทำความรุนแรงหรือผู้พบเห็นหรือทราบแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่กฎหมายก็ไม่ได้มีมาตรการบังคับถึงการไม่แจ้งดังกล่าวแต่อย่างใด และวิธีการแจ้งต่อพนักงานผู้ทำการแจ้งจะแจ้งโดยวาจา เป็นหนังสือ หรือทางโทรศัพท์ ทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นใดก็ได้สุดแล้วแต่ความสะดวกของผู้แจ้งอีกทั้งเมื่อเป็นการแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัวโดยสุจริตก็ได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และ

ทางปกครอง แม้ภายหลังจะปรากฏว่าเรื่องที่แจ้งนั้นไม่ใช่ความรุนแรงก็ตาม ซึ่งผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงปัญหากรณีเกี่ยวกับการกำหนดหน้าที่ผู้พบเห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

จากการศึกษาพบข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการกำหนดหน้าที่ผู้พบเห็นต้องแจ้งการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแต่ไม่มีบทลงโทษ ซึ่งผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

มีข้อเท็จจริงดังกล่าวจากเว็บไซต์ วันที่ 24 เมษายน 2560 เนื้อเรื่องดังต่อไปนี้ หนุ่มวัย 21 ปี ผูกคอฆ่าลูกสาววัย 11 เดือนโยนตึกร้างดับ ก่อนฆ่าตัวตายตามคาคหวาดระแวงกลัวแฟนสาวมีคนอื่น เมื่อเวลา 16.57 น. ของวันที่ 24 เมษายน 2560 ได้เกิดเหตุสดขึ้น เมื่อชายคนหนึ่งได้ไลฟ์สดเฟซบุ๊ก วินาทีฆ่าตัวตายด้วยการผูกคอตาย พร้อมกับผูกคอลูกสาววัย 11 เดือน ซึ่งในคลิปเผยให้เห็นภาพชายคนหนึ่งใช้เชือกผูกคอลูกและตัวเองไว้ ก่อนโยนลูกลงปีก่อน แม่ลูกน้อยจะร้องไห้เสียงดังขนาดไหนผู้เป็นพ่อก็ไม่สนจากนั้นจึงโดดลงไปฆ่าตัวตายตามโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรกลาง จังหวัดภูเก็ต ได้รับแจ้งเหตุจาก น.ส.แห่ม (นามสมมุติ) อายุ 21 ปี ที่เข้ามาแจ้งให้ติดตามตัวแฟนหนุ่มพร้อมลูกสาววัย 11 เดือน ที่หายตัวไปจากบ้านพัก โดยพบเห็นครั้งสุดท้ายจากไลฟ์สด แต่ไม่รู้พิกัดว่าอยู่บริเวณใด ซึ่งเกรงว่าลูกสาวจะได้รับอันตรายแก่ชีวิต เนื่องจากในคลิปแฟนหนุ่มได้ใช้เชือกแขวนคอลูกสาวแล้วห้อยลงมาจากคาคหวาด ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่พบศพนายวุฒิสรรค์ (ขอสงวนนามสกุล) อายุ 21 ปี ใช้เชือกไนลอนผูกคอตายกับคานของตึกร้างแห่งหนึ่ง ช่างกันพบศพเด็กหญิงวัย 11 เดือน ถูกผูกคอด้วย จากการตรวจสอบตามร่างกายไม่พบร่องรอยการถูกทำร้ายและไม่พบบาดแผล มูลนิธิกุศลธรรมภูเก็ตจึงได้นำศพส่ง รพ.กลาง เพื่อให้แพทย์ชันสูตรหาสาเหตุการตายที่แน่ชัดอีกครั้ง ส่วนสาเหตุเบื้องต้นคาดว่า นายวุฒิสรรค์ อาจเกิดความหวาดระแวงว่า น.ส.แห่ม แฟนสาว จะตีตัวออกห่าง ซึ่งก่อนหน้านี้ นายวุฒิสรรค์ ได้แอบเปิดโทรศัพท์มือถือของ น.ส.แห่ม พร้อมกับขู่จะฆ่า ทำให้ น.ส.แห่ม หวาดกลัวจึงหนีออกจากบ้านพัก โดยทิ้งลูกสาวไว้ จนตกเย็นได้โทร.หา นายวุฒิสรรค์ เพื่อพาลูกสาวกลับบ้าน แต่ติดต่อไม่ได้ ก่อนพี่ชายของ น.ส.แห่ม จะบอกให้ดูที่นายวุฒิสรรค์กำลังไลฟ์โดยกำลังแขวนคอลูกสาวที่ตึกร้างจึงรีบเข้าแจ้งความเพื่อออกติดตามตัวนายวุฒิสรรค์และลูกสาว แต่ก็ไม่ทันกาล

จากที่กล่าวมาข้างต้น กรณีการกำหนดหน้าที่ผู้พบเห็นต้องแจ้งการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแต่ไม่มีบทลงโทษ ตามพระราชบัญญัติการกระทำความรุนแรงในครอบครัวมาตรา 5 ซึ่งถือว่าขัดต่อประมวลกฎหมายอาญามาตรา 374 เพราะตามกฎหมายอาญานั้น การที่ผู้ใดเห็นผู้อื่นตกอยู่ในภยันอันตรายแห่งชีวิต ซึ่งตนอาจช่วยได้โดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่น แต่ไม่ช่วยตามความจำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือนหรือ ปรับไม่เกิน 1 พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จากข้อความที่ว่าโดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่นนั้นอันตรายนี้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นหากเข้าช่วยเสมอไป เพียงแต่เป็นที่น่ากลัวว่าจะเกิดก็เพียงพอแล้ว และอันตรายดังกล่าวเป็นอันตรายที่ควรเกรงว่าจะเกิดกับตนเองหรือผู้อื่นก็ได้ ดังนั้นหากเมื่อผู้พบเห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นการ

กระทำที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายที่เป็นอันตรายร้ายแรงอาจถึงขั้นเสียชีวิตหรือทุพพลภาพก็อาจถือได้ว่าการที่ไม่แจ้งเหตุเมื่อพบเห็นเช่นนั้นแม้จะสามารถตีความได้ว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลก็สามารถถือเป็นความผิดอาญาในกรณีที่พบเห็นแล้วไม่แจ้งเจ้าหน้าที่ได้เช่นกันจึงส่งผลเสียต่อผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวจะไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีจนอาจจะได้รับอันตรายแก่ร่างกายจึงเป็นการขัดต่อทฤษฎีป้องกันทางสังคมส่งผลทำให้ไม่ให้เกิดความรุนแรงต่อผู้ถูกระทำในครอบครัว

3. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมในเรื่องระยะเวลาในการร้องทุกข์และแนวทางแก้ไข

บุคคลที่ได้รับความเสียหายเนื่องมาจากการกระทำความผิดหรืออาชญากรรม ซึ่งอาชญากรรมส่วนใหญ่ไม่ว่าจะร้ายแรงเพียงใดก็มักจะมีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมนั้นเสมอ ซึ่งผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวถือได้ว่าเป็นเหยื่อของอาชญากรรมนั้นมีบทบาทสำคัญในการดำเนินคดีอาญาทั้งในเรื่องของการร้องทุกข์ การฟ้องคดี และเป็นพยานในชั้นศาลรวมถึงในปัจจุบันมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเหยื่อของอาชญากรรมมากขึ้น ซึ่งในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรียกเหยื่อของอาชญากรรมว่า “ผู้เสียหาย” จากบทบัญญัติของกฎหมายผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มี 2 ประเภท คือ 1. ผู้เสียหายที่แท้จริง และ 2. ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย ซึ่งผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมในเรื่องระยะเวลาในการร้องทุกข์ ดังต่อไปนี้ในปัจจุบันอายุความในการแจ้งหรือร้องทุกข์ ของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เรื่องประเด็นอายุความในลักษณะดังกล่าว ก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนต่อผู้ใช้กฎหมาย โดยก่อให้เกิดปัญหาในการตีความข้อกฎหมาย เพราะข้อเท็จจริงว่ากรณีอย่างไรจึงจะถือว่าอยู่ในพฤติกรรม ความพร้อมของร่างกายและจิตใจที่จะแจ้งความหรือร้องทุกข์ได้ เพราะการกำหนดอายุความให้นับตั้งแต่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในพฤติกรรมความพร้อมของร่างกายและจิตใจที่แจ้ง หรือร้องทุกข์ได้แสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ให้ศาลตีความอย่างกว้าง เพื่อช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นสำคัญ จึงกำหนดอายุความขึ้นใหม่ที่แตกต่างจากอายุความในคดีอาญาทั่วไปซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้โดยความหมายของ “พฤติกรรม” หมายถึง ความพร้อมของร่างกายและจิตใจนั้นหากพิจารณาทางด้านร่างกายของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวสามารถพิสูจน์ได้ง่าย เช่น มีบาดแผลได้รับบาดเจ็บจากการถูกทำร้าย ต้องรักษาตัวในสถานพยาบาล ซึ่งผู้เสียหายสามารถแจ้งความหรือร้องทุกข์ได้นับแต่หายจากอาการเจ็บปวดนั้นแต่ทางด้านจิตใจ การพิสูจน์ว่าผู้เสียหายถูกทำร้ายจิตใจหรือไม่ เสียใจหรือไม่เป็นเรื่องยาก การบัญญัติกฎหมายโดยใช้คำว่าพฤติกรรม ความพร้อมของร่างกายและจิตใจแม้เป็นคุณต่อผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแต่กลับก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินกระบวนการ

ยุติธรรม แต่อย่างไรก็ตาม คำว่า “พฤติการณ์” ก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนในการตีความ ซึ่งมีความหมายถึง กรณีที่มีการรับแจ้งความของพนักงานสอบสวนที่จะพิจารณาและตีความว่าผู้ถูกระทำอยู่ในวิสัยที่จะแจ้งความหรือไม่ ถ้าพนักงานสอบสวนรับแจ้งความและเสนอความเห็นว่าจะฟ้อง แล้วกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าผู้ถูกระทำไม่อยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งความได้ย่อมก่อให้เกิดการถกเถียงในการบังคับใช้กฎหมาย หรือในกรณีที่ผู้ถูกระทำร้องทุกข์ต่อศาลด้วยตนเอง ศาลจะตีความและพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวิสัยและโอกาสที่จะร้องทุกข์เพื่อรับฟ้องอย่างไร นอกจากนี้การใช้ถ้อยคำที่ไม่ชัดเจนยังเป็นช่องว่างของกฎหมายที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอาจจะใช้ข้ออ้างว่าไม่อยู่ในวิสัยและโอกาสที่จะแจ้งความหรือร้องทุกข์เพื่อเป็นเครื่องต่อรองกับผู้ถูกระทำเรียกร้องให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวให้ผลประโยชน์ใด ๆ แก่ตนทำให้คดียืดเยื้อ และไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการให้บุคคลในครอบครัวเกิดความรักใคร่สามัคคีปรองดองกันขึ้นในครอบครัว

การนับอายุความตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ก่อให้เกิดปัญหาในการตีความตามข้อกฎหมาย เพราะข้อเท็จจริงในกรณีอย่างไรจึงจะถือว่าอยู่ในพฤติการณ์ที่จะแจ้งความหรือร้องทุกข์ได้เป็นประเด็นที่ฝ่ายจำเลยอาจจะใช้ยกข้อต่อสู้ในศาลได้ หากไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนว่าอายุความเริ่มนับตั้งแต่เมื่อใดจะก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวผู้เสียหายที่จะไปแจ้งความเมื่อคดีขาดอายุความ เรื่องปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน และบ่อยครั้งที่ผู้เสียหายให้ออกาสผู้กระทำความผิดกลับตัว หรือผู้เสียหายเองตกอยู่ภายใต้บังคับของผู้กระทำความผิดจึงปล่อยระยะเวลาไม่ดำเนินการตามกฎหมายจนขาดอายุความ ประกอบกับรู้สึกอับอายไม่กล้าแจ้งความ เมื่อผู้เสียหายต้องการที่จะแจ้งดำเนินคดีภายหลัง คดีขาดอายุความไปแล้ว ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 96 ได้บัญญัติ การนับอายุความในการฟ้องคดีอาญาโดยขึ้นอยู่กับอัตราโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นโดยความผิดอันยอมความได้มีอายุความ 3 เดือน เริ่มนับตั้งแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดซึ่งมีความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมายสำหรับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหลักการนับอายุความ ในการฟ้องคดีสำหรับความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวตามมาตรา 7 ถ้ามิได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือมิได้มีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ภายในสามเดือนนับแต่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งแตกต่างไปจากหลักการตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 96 แม้จะมีระยะเวลาสามเดือนเช่นเดียวกันแต่ในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

พ.ศ. 2550 กำหนดให้อายุความฟ้องคดีความรุนแรงในครอบครัวเริ่มนับเมื่อผู้ถูกระทำอยู่ในวิสัยแล้ว โอกาส ที่จะแจ้งความหรือร้องทุกข์ได้ โดยเจตนาของกฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้าใจความเมื่ออยู่ในสภาพร่างกายและจิตใจที่พร้อม ซึ่งเป็นคุณแก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่ได้รับบาดเจ็บ และไม่ยังสามารถแจ้งความหรือร้องทุกข์ได้

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่าเป็นปัญหาที่จะต้องออกมาตรการในการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวให้ได้รับสิทธิทั้งทางแพ่งและทางอาญาในการที่จะดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดได้ทั้งนี้ควรมีการนำมาตรการและการนำหลักกฎหมายของต่างประเทศที่ได้มีการออกมาตรการสำหรับนำมาปรับใช้แล้วทำให้ปรากฏผลที่มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เช่น กรณี การไกล่เกลี่ยทางด้านอายุความในการขยายระยะเวลาในการดำเนินคดีหรือยื่นคำร้องในการดำเนินการได้ภายหลังที่ได้มีการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจจนพ้นภาวะวิสัยและพฤติกรรมที่สามารถจะดำเนินคดีได้ เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์และยกนำมาประเด็นที่จะต้องนำมาแก้ไขดังกล่าวนี้ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านระยะเวลา ดังนั้น การที่กฎหมายมีความไม่เหมาะสมในเรื่องระยะเวลาในการร้องทุกข์ จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อทฤษฎีหลักสิทธิมนุษยชนและหลักความเสมอภาค ส่งผลทำให้การบรรเทาทุกข์ และการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวเพื่อให้ความเป็นธรรมในกระบวนการร้องทุกข์

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พบว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีแนวโน้มอัตราการเกิดที่เพิ่มสูงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กและสตรี ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อให้เกิดอาชญากรรมการทารุณกรรมขึ้นในครอบครัวมีการใช้ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ตลอดจนกระทั่งคนชราหรือผู้สูงอายุก็มีแนวโน้มถูกระทำด้วยความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยสภาพปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือบุคคลในการกระทำต่อบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นการกระทำต่อร่างกายหรือต่อสภาพจิตใจซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้นี้มักจะพบภายในครอบครัวของตนเองเท่านั้น โดยการใช้ความรุนแรงโดยทั่วไปส่วนใหญ่มักเกิดจากคนที่มีปัญหาสุขภาพทางจิตหรือผู้ป่วยทางจิตเรียกว่าผู้ป่วยจิตเวช หรือผู้ที่ชอบใช้กำลังทำร้ายบุคคลหรือเพศที่อ่อนแอกว่าตนเอง ตลอดจนบุคคลที่อยู่ภายใต้การปกครองของตนเองให้ได้รับบาดเจ็บทางกายหรือทางจิตใจซึ่งสิ่งเหล่านี้ อาจส่งผลให้เกิดเป็นปัญหาสังคมรูปแบบหนึ่งที่ผู้ตกเป็นเหยื่อมักจะเป็นเด็กสตรีหรือคนสูงอายุที่ไม่มีทางต่อสู้ได้ เป็นต้น ซึ่งในบทนี้ผู้ศึกษาจะสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขเพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

ในปัจจุบันประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติคุ้มครองต่อสิทธิสตรีและเด็กไว้ตั้งปรากฏในมาตรา 27 บัญญัติรับรองว่าบุคคลย่อมมีความเสมอภาคกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงไว้เท่าเทียมกันและมาตรา 28 บัญญัติบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เมื่อรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในประเทศไทย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติรองรับให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนแต่ละบุคคลที่มีร่างกายและชีวิตของตนซึ่งบุคคลอื่นจะกระทำด้วยความรุนแรงทำร้ายอันเป็นการละเมิดสิทธิไม่ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ตามมาตรา 4 อันเป็นความผิดอันยอมความได้ จึงเกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งถือว่าเป็นการขัดต่อประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เป็นเรื่องที่ยอมความกันไม่ได้ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความอ่อนแอ เปราะบาง มิได้รับการเยียวยาโดยกระบวนการยุติธรรมตามสมควร และรัฐก็ไม่สามารถดำเนินการกับผู้กระทำความผิดได้ไม่สามารถลดการกระทำความผิดซ้ำ ประกอบกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวกลับทวีความรุนแรงขึ้นอีก จึงส่งผลทำให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรม

นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 บัญญัติให้ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดอันยอมความได้ตามมาตรา 4 ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลดล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น หากการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ด้วยให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้โดยเจตนาของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงฉบับนี้ เพื่อให้คนในครอบครัวได้มีโอกาสประนีประนอมกันและเพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวแต่ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดมักจะกระทำความรุนแรงซ้ำอีกเพราะกฎหมายไม่มีการบังคับในกรณีการกระทำผิดซ้ำ ๆ ต่อเนื่องกันจึงเกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีสัมพันธ์ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ขึ้นอยู่กับเหตุผลและเหตุการณ์ความประสงค์ของการลงโทษควรจะลงโทษอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์การลงโทษให้มีผลเป็นการป้องกันบุคคลทั่ว ๆ ไปไม่ให้กระทำความผิดอย่างเดียวการซ้ำอีกและเป็นการป้องกันบุคคลทั่วไปให้เกิดความเกรงกลัวต่อการลงโทษและไม่กล้าที่จะกระทำความผิด เช่นส่งผลให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้รับความคุ้มครองให้เกิด

ความมั่นคงและปลอดภัยใน ชีวิต ร่างกาย อนามัย และทรัพย์สินของคนในครอบครัว ดังนั้นการที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวพ.ศ. 2550 ไม่มีการบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในครอบครัวจึงเป็นการขัดต่อทฤษฎีทางกฎหมายได้แก่ทฤษฎีสัมพันธ์ส่งผลให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว

ผู้ศึกษาเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 4 วรรค 3 ถ้าเกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัวซ้ำอีก เพื่อให้เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวดังต่อไปนี้

“ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ให้ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น หากการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ด้วย ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้

ผู้ใดกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวซ้ำอีก ต้องระวางโทษตามวรรคแรก”

ดังนั้น การที่กฎหมายไม่มีการบังคับใช้ให้เกิดผลเพื่อคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อทฤษฎีการลงโทษทางอาญาส่งผลทำให้การป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัวที่ใช้ในปัจจุบันไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

2. ปัญหาการกำหนดหน้าที่ผู้พบเห็นต้องแจ้งการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแต่ไม่มีบทลงโทษ

ในปัจจุบันการคุ้มครองระเบียบของสังคมตั้งอยู่บนรากฐานของกลไกทั้งหมดของการควบคุมทางสังคม ความเกี่ยวข้องดังกล่าวนำไปสู่การกระทำของสังคมและการหาคนทางแก้ไขปัญหาซึ่งรบกวนการขับเคลื่อนอย่างเป็นระเบียบของสถาบันของสังคม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องควบคุมอาชญากรรมและอาชญากรโดยการนำมาตราการอัน ได้แก่ การชู้ การบังคับ การปราบปรามและการลงโทษด้วยวิธีต่าง ๆ มาใช้วิธีการที่นำมาใช้มีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของสมาชิกหน้าสถาบันของสังคมจากภัยอันตรายอันเนื่องมาจากพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมาย แม้ว่าวิธีการเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและสถานที่แต่วัตถุประสงค์ยังคงเดิมคือความพยายามในการเหนี่ยวนำให้ผู้คนประพฤติตนอยู่ภายใต้ขอบเขตปกติฐานและความคาดหวังที่ได้รับการยอมรับจากสังคม รวมทั้งจารีตประเพณี กฎและกฎหมายหากพิสูจน์ดูในบริบทดังกล่าวก็จะเห็นได้ว่า

การป้องกันจากสังคมเป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารจัดการกับพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนการควบคุมสถานการณ์ที่ถูกเน้นรวมทั้งการสร้างกฎและการบังคับใช้กฎที่สอดคล้องต้องกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น กรณีการกำหนดหน้าที่ผู้พบเห็นต้องแจ้งการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแต่ไม่มีบทลงโทษ ตามพระราชบัญญัติการกระทำความรุนแรงในครอบครัวมาตรา 5 ซึ่งถือว่าขัดต่อประมวลกฎหมายอาญามาตรา 374 เพราะตามกฎหมายอาญานั้นการที่ผู้ใดเห็นผู้อื่นตกอยู่ในภยันอันตรายแห่งชีวิต ซึ่งตนอาจช่วยได้โดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่นแต่ไม่ช่วยตามความจำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือนหรือ ปรับไม่เกิน 1 พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จากข้อความที่ว่าโดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่นนั้นอันตรายนี้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นหากเข้าช่วยเสมอไป เพียงแต่เป็นที่น่ากลัวว่าจะเกิดก็เพียงพอแล้วและอันตรายดังกล่าวเป็นอันตรายที่ควรเกรงว่าจะเกิดกับตนเองหรือผู้อื่นก็ได้

ผู้ศึกษาเห็นควรให้คงบทบัญญัติมาตรา 5 ไว้แล้วมีบทลงโทษเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อย่างใกล้ชิด เช่น ผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน ผู้ที่พบเห็นเหตุการณ์การกระทำความรุนแรง เป็นต้น หากบุคคลเหล่านี้ละเลยไม่แจ้งเหตุการณ์ดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องมีบทลงโทษเนื่องจากการลงโทษเพียงเพื่อให้มีจิตสำนึกเท่านั้น จึงเห็นว่าโทษที่จะลงไม่ควรเป็นโทษจำคุกแต่ควรกำหนดเป็นโทษปรับเท่านั้น ดังนี้

“ผู้ใดที่พบเห็นผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอันตกอยู่ในภยันตรายแห่งชีวิต ซึ่งตนอาจช่วยได้โดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่น แต่ไม่ช่วยตามความจำเป็น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ผู้ที่พบเห็นมีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง”

ดังนั้นหากเมื่อผู้พบเห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายที่เป็นอันตรายร้ายแรงอาจถึงขั้นเสียชีวิตหรือทุพพลภาพก็อาจถือได้ว่าการที่ไม่แจ้งเหตุเมื่อพบเห็นเช่นนั้นแม้จะสามารถตีความได้ว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลก็สามารถถือเป็นความผิดอาญาในกรณีที่พบเห็นแล้วไม่แจ้งเจ้าหน้าที่ได้เช่นกัน จึงส่งผลเสียต่อผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีจนอาจจะได้รับอันตรายแก่ร่างกาย จึงเป็นการขัดต่อทฤษฎีป้องกันทางสังคมส่งผลทำให้ไม่ให้เกิดความรุนแรงต่อผู้ถูกกระทำในครอบครัว

3. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมในเรื่องระยะเวลาในการร้องทุกข์

ในปัจจุบันอายุความในการแจ้งหรือร้องทุกข์ ของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เรื่อง

ประเด็นอายุความในลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนต่อผู้ใช้กฎหมาย โดยก่อให้เกิดปัญหาในการตีความข้อกฎหมาย เพราะข้อเท็จจริงว่ากรณีอย่างไรจึงจะถือว่าอยู่ในพฤติกรรมการรวมตัวของร่างกายและจิตใจที่จะแจ้งความหรือร้องทุกข์ได้ เพราะการกำหนดอายุความให้นับตั้งแต่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในพฤติกรรมการรวมตัวของร่างกายและจิตใจที่แจ้ง หรือร้องทุกข์ได้ แสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ให้ศาลตีความอย่างกว้างเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นสำคัญ จึงกำหนดอายุความขึ้นใหม่ที่แตกต่างจากอายุความในคดีอาญาทั่วไปซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 96 โดยความหมายของ “พฤติกรรม” หมายถึง ความพร้อมของร่างกายและจิตใจนั้นหากพิจารณาทางด้านร่างกายของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวสามารถพิสูจน์ได้ง่าย เช่น มีบาดแผล ได้รับความเจ็บจากการถูกทำร้ายต้องรักษาตัวในสถานพยาบาล ซึ่งผู้เสียหายสามารถแจ้งความหรือร้องทุกข์ได้นับแต่หายจากการเจ็บปวดนั้น แต่ทางด้านจิตใจ การพิสูจน์ว่าผู้เสียหายถูกทำร้ายจิตใจหรือไม่เสียหายหรือไม่เป็นเรื่องยากการบัญญัติกฎหมายโดยใช้คำว่าพฤติกรรมการรวมตัวของร่างกายและจิตใจแม้เป็นคุณต่อผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแต่กลับก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่าเป็นปัญหาที่จะต้องออกมาตรการในการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวให้ได้รับสิทธิทั้งทางแพ่ง และทางอาญาในการที่จะดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดได้ ทั้งนี้ควรมีการนำมาตรการและการนำหลักกฎหมายของต่างประเทศที่ได้มีการออกมาตรการสำหรับนำมาปรับใช้แล้ว ทำให้ปรากฏผลที่มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เช่น กรณีการไกล่เกลี่ยทางด้านอายุความในการขยายระยะเวลาในการดำเนินคดีหรือยื่นคำร้องในการดำเนินการได้ภายหลังที่ได้มีการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจจนพ้นภาวะวิสัยและพฤติกรรมที่สามารถจะดำเนินคดีได้ เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์และยกนำมาประเด็นที่จะต้องนำมาแก้ไขดังกล่าวนี้ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านระยะเวลา

ผู้ศึกษาเห็นควรแก้ไขระยะเวลาในการยื่นความร้องทุกข์จาก 3 เดือน เป็น 6 เดือน และจะต้องยื่นคำร้องพร้อมแจ้งเหตุผลในการขยายระยะเวลาในการร้องทุกข์ ดังนี้

“ถ้ามิได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือมิได้มีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ภายในหกเดือนนับแต่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ให้ถือว่า คดีเป็นอันขาดอายุความ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว”

ดังนั้น การที่กฎหมายมีความไม่เหมาะสมในเรื่องระยะเวลาในการร้องทุกข์ จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อทฤษฎีหลักสิทธิมนุษยชนและหลักความเสมอภาคส่งผลทำให้การบรรเทาทุกข์ และการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวเพื่อให้ความเป็นธรรมในกระบวนการร้องทุกข์

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว, 29 มิถุนายน 2555.
- กรมสุขภาพจิต. แนวทางปฏิบัติเพื่อการช่วยเหลือเด็กสตรีและบุคคลในครอบครัว กรุงเทพมหานคร: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2552.
- กิตติวิภา สุวรรณรัตน์. การสร้างพลังอำนาจในตนเองของสตรีที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาสังคมศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2545.
- จรัญ โฆษณานันท์. รัฐธรรมนูญ 2540 จากศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สู่ธัมมิกสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2544.
- _____. สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน ปรัชญา กฎหมาย และความเป็นจริงทางสังคม. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2545.
- ชาติ ชัยเดชสุริยะ. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลา, 2549.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) ความเสมอภาค. กรุงเทพมหานคร: องค์การคำของคุรุสภา, 2544.
- _____. หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2558.
- ประเวศ วะสี. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียม และการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2555. (ปาฐกถาเปิดการประชุมสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 16).
- พิชญภา เจียมแท้. ความหมายและมาตรการในการกระทำความรุนแรงในครอบครัว: ศึกษาเกี่ยวกับเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2555.
- พูนสุข มาศรีสรรงค์. การจัดการความรุนแรงในครอบครัวเชิงพุทธบูรณาการ. ปทุมธานี:

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555.
- มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองและป้องกันสิทธิของผู้หญิงที่ถูกทำร้ายในต่างประเทศ.[ออนไลน์]. 2554. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaihealth.or.th/Content/7362> [27 กุมภาพันธ์ 2560].
- มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์ และคณะ. เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่พนักงานสอบสวนและผู้ประนีประนอม ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. พฤษภาคม, 2552.
- มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. ร่างพระราชบัญญัติการขจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมในการใช้กฎหมายในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: คลังวิชา, 2547.
- วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล และคณะ. รายงานวิจัยการประเมินกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์อักษร, 2546.
- วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, อุทัยวรรณ แจ่มสุธี และ อำนวย เนตยสุภา. รายงานวิจัยการประเมินกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: มุลินิธีเพื่อนหญิง, 2546.
- วิสุทธิ โปธิแทน. แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2554.
- ศราวุฒิ ประทุมราช. สิทธิมนุษยชน : รวบรวมสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่สำคัญ. กรุงเทพมหานคร: มุลินิธีปริตริค เอแบร์ท, 2544.
- สมชาย กิตติประดิษฐ์. สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- สันติพจน์ กลับดี. สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ กรมประชาสัมพันธ์ เรื่อง แผนงานการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็กของอาเซียน [ออนไลน์]. 2558. เข้าถึงได้จาก: http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=3960&filename=index [6 กรกฎาคม 2560].
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส). ความรุนแรงในครอบครัวทฤษฎีผลกระทบกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: โรงพยาบาลรามคำแหง. 2555.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2550.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. สิทธิและเสรีภาพในการศึกษากรณีสิทธิทาง

การศึกษาตามหลักสูตรการจัดการศึกษาโดยครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2558.

_____. หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน, อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ, พิธีสารรับเลือกของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ, Convention on the Elimination of all Form of Discrimination Against Women and the Optional Protocol (CEDAW) กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2551.

สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ. แนวทางปฏิบัติช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในเครือข่ายระดับจังหวัด. นนทบุรี: พระธรรมชนันต์, 2549.

สุวรรณ จารุทัศน์ย์. มาตรการกฎหมายเพื่อคุ้มครองและป้องกันหญิงที่ถูกสามีทำร้าย:กรณีศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2544.

เสนห์ จามริก. สิทธิมนุษยชนไทยในสถานการณ์โลก. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2546.

อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. ทฤษฎีอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2556.

อุดม รัฐอมฤต, นพนิธิ สุริยะ และ บรรเจิด สิงคะเนติ. การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2544.

อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2555.

Agencies. Washington. D.C. US. Office, 1986.

Domestic Abuse Legislation in Illinois and other state: A survey and suffusions for Reform University of Illinois Law review (1983): 280.

Family Violence Professional Education Taskforce. Family Violence (Published In Sydney by the Federation Ogress, 1991.

Gail A Gooikasian. Confronting Domestic Violence: a guide from Criminal Justice Agencies. Washington D.C. US. Office, 1986.

Pavinee Thepkhamram. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว [ออนไลน์]. 2560. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaihealth.or.th> [27 กุมภาพันธ์ 2560].

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550.

ประมวลกฎหมายอาญา.

ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW).